

Розвиток спонтанного мовлення на уроках англійської мови

Вчитель: Місюра Т.В.

У програмі з англійської мови зазначено, що основною метою вивчення іноземних мов є оволодіння мовленням, підвищуються вимоги до рівня практичного володіння англійською мовою, навичками спонтанного мовлення зокрема, що проявляється у здатності учнів правильно і послідовно викладати свої думки.

Спонтанне мовлення виконує такі комунікативні функції:

- інформативну – повідомлення інформації про предмети чи події навколишнього середовища, опис явищ, дій, стану;
- впливову – спонукання до дії чи попередження небажаної дії, переконання щодо справедливості тих чи інших поглядів, думок, дій, переконань;
- експресивну – використання мовленнєвого спілкування для опису стану, в якому знаходиться той, хто говорить, для зняття емоційної напруженості;
- розважальну – виступ людини на сцені чи серед друзів для розваги слухачів.

Залежно від комунікативної функції та характеру логіко-синтаксичних зв'язків між реченнями розрізняють такі основні типи монологічних висловлювань: опис, розповідь і роздум.

Основними якісними показниками сформованості загального вміння укласти зв'язне монологічне висловлювання є такі спеціальні вміння:

- уміння з'єднувати декілька мовленнєвих зразків, наприклад: Хто це і який він? Що робить?;
- уміння досить повно висловлюватись відповідно до запропонованої комунікативної ситуації;
- уміння відносно правильно оформити своє висловлювання мовними засобами англійської мови;
- уміння оптимально використовувати мовний матеріал певної теми;
- уміння залучати для викладу певної теми матеріал сумісних тем.

Мовленнєві завдання для реалізації монологічного повідомлення передбачають здійснення таких мовленнєвих дій:

- повідомити фактичну інформацію (Хто? Що робить? Який? Навіщо?), поєднуючи речення в логічній послідовності;
- розповісти про себе (свого друга, школу...);
- висловити при цьому свою думку;
- описувати природу, місто, зовнішність..., використовуючи слова і словосполучення, що означають якості (добрий/злий тощо);
- переконати співрозмовника в чомусь;
- навести докази за чи проти певної дії...;
- спонукати співрозмовника до певних дій.

В методиці навчання іноземних мов виділяють три етапи формування монологічних умінь. В основу кожного з них покладена якість висловлювання учнів, причому ця якість обов'язково веде до збільшення обсягу зразків мовлення, що використовуються учнем.

Завдання першого етапу полягає в тому, щоб навчити учнів об'єднувати зразки мовлення рівня фрази в одну понад фразову єдність. Наприклад, за темою «Погода» учні можуть з'єднувати такі зразки мовлення:

It's cold today.

It isn't snowing now.

The sky is blue.

The sun is shining.

Кожен учень вимовляє одну фразу. Будь-які фрази вважаються правильними, якщо вони відповідають темі і грамотно оформленні у мовному відношенні. Вже на цьому етапі враховується самостійність висловлювання: вчитель лише називає тему, визначає загальний напрям думки, а вибір конкретного змісту залишається вільним.

На другому етапі учні вчаться самостійно будувати висловлювання понад фразового рівня. Навчання спонтанного монологічного мовлення на цьому етапі здійснюється за допомогою різних опор: зображальних, вербальних, комбінованих.

Важливим видом є підстановча таблиця, яка здатна забезпечити логічний зв'язок речень, їх граматичну правильність, належний вибір усіх необхідних мовних засобів для побудови власного висловлювання.

Наприклад, опишіть одного з членів своєї сім'ї, користуючись таблицями:

1. My mother's

My father's

My brother's name is ...

My sister's

2. He is small

She isn't tall

Розкажіть про себе, користуючись схемою.

My name is ...

My surname is ...

I am ... years old

I am a pupil of the ... form.

Головне завдання третього етапу – навчити учнів створювати висловлювання текстового рівня різних функціонально-сміслових типів мовлення в такому обсязі, який передбачено програмою для даного класу. Цей етап характеризується розвитком умінь виражати своє особисте ставлення до фактів чи подій, про які висловлюється учень; формулювати критичну оцінку і доводити правильність будь-якого факту; включати до свого мовлення елементи розмірковування, аргументації. Виконуючи такі завдання, учні вчать розвивати думку, передавати її засобами англійської мови, доводити правильність своїх тверджень.

Відповідно до трьох етапів формування вмінь мовлення виділяють три групи вправ:

I група – вправи на об'єднання зразків мовлення рівня фрази у понад - фразову єдність;

II група – вправи на створення власного монологічного висловлювання понадфразового рівня;

III група – вправи на створення власного монологічного висловлювання текстового рівня.

На уроках англійської мови використовую такі вправи I групи:

Наприклад, тема «Школа» (підтема «Класна кімната»).

Завдання: діти, давайте опишемо з вами кабінет іноземної мови. Я почну, а ви допомагайте мені.

T: Our English study – room is large and light.

Pl: There are tree windows in the study – room.

P5: There are books, pens and pencil on the pupils’ desks

P6: The teacher’s table is brown. Etc.

На початковому ступені навчання ці вправи виконують тоді, коли учні переходять до читання тематичних текстів . Так, після читання тексту до теми “My Day” звертають увагу учнів на обставини часу в розповіді Пінокіо про свій учорашній день : (yesterday, at seven o’clock , then , after school, in the evening). Це їхні опори при створенні самостійних спонтанних висловлювань на рівні понад фразової єдності.

Вправи II групи:

Наприклад, тема “Погода”.

Завдання : your English pen-friend is going to visit you next year. Now you’re talking to your pen-friend on the telephone. Invite her/him to Ukraine. Describe Ukrainian weather in one of the seasons. Use the table given below.

It’s

The sun ... every day.

The sky is

Sometimes it ...rains (snows).

The ... wind blows.

Використовую змішані вертикально-зображальні опори: план квартири з назвами кімнат, план школи з позначенням кабінетів тощо.

Вправи III групи:

Наприклад: Вправа 1. Тема “Одяг”.

Завдання: A new school uniform is being worked out in Ukraine. School children’s opinion is wanted. Describe a school uniform you would like to wear (монолог – опис).

Вправа 2 . Тема “Школа”

Завдання : Describe an episode from your school life when you were punished or rewarded (монолог – розповідь).

Усі вправи залучають різні види пам'яті, сприймання і мислення, є цілеспрямовані і вмотивовані, активізують пізнавальну і розумову діяльність учнів, містять найтипівіші життєві приклади.

Спонтанне мовлення учнів базується на вивченому раніше матеріалі. Для спонтанного мовлення можуть бути обраними такі теми:

Мої плани на майбутнє;

Здоров'я;

Що я люблю;

Про новини науки і техніки (обговорення) та інші.

Навчання спонтанного монологічного мовлення – це послідовна робота по формуванні в учнів вмінь будувати зв'язне висловлювання іноземною мовою із застосуванням таких прийомів, які сприяють розвитку розумової діяльності учня, пов'язані з досвідом конкретної особистості, її моральними цінностями, особливостями її реакції на ситуацію спілкування тощо.

Система навчання мовлення сприяє формуванню в учнів навиків та вмінь виражати свої думки за допомогою невеликих і чітких за структурою речень, розвиває в них навички консервації та актуалізації інформації.